

คำพิพากษาศาลฎีกาน่าสนใจ:
การฟ้องแย้งต้องเกี่ยวข้องกับฟ้องเดิม
พอที่จะรวมพิจารณาได้

พิชญ์ วิทยารัฐ

**คำพิพากษาศาลฎีกาน่าสนใจ:
การฟ้องแย้งต้องเกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมพิจารณาได้**

พิชญ์ วิทยารัฐ*
Pich Wittayarat

การฟ้องแย้งนั้นคือการที่จำเลยฟ้องกลับมายังโจทก์ โดยจำเลยจะยื่นฟ้องแย้งมาในคำให้การ โดยหลักเกณฑ์สำคัญประการหนึ่งของฟ้องแย้งก็คือ ฟ้องแย้งที่จำเลยยื่นมาต้องเกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมพอจะรวมพิจารณาได้ เพราะฉะนั้น หากฟ้องแย้งไม่เกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมแล้วจำเลยจะไม่สามารถฟ้องแย้งในเรื่องดังกล่าวได้ ศาลจะมีคำสั่งไม่รับฟ้องแย้ง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1854/2560 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยบุกรุกที่ดินที่โจทก์มีสิทธิครอบครอง ขอให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดินพิพาทและเรียกค่าเสียหาย จำเลยให้การและฟ้องแย้งว่า โจทก์อนุญาตให้จำเลยเข้าไปในที่ดินพิพาท เนื่องจากโจทก์กู้ยืมเงินจำเลยและให้จำเลยทำประโยชน์ในที่ดินแทนการชำระดอกเบี้ย จนกว่าโจทก์จะชำระเงินกู้ยืมแก่จำเลย โจทก์ไม่มีอำนาจฟ้องขับไล่และเรียกค่าเสียหาย ประเด็นข้อพิพาทจึงมีว่า จำเลยบุกรุกที่ดินพิพาทหรือไม่ ซึ่งหากฟังข้อเท็จจริงได้ความตามที่จำเลยให้การว่าโจทก์อนุญาตให้จำเลยเข้าไปทำประโยชน์ในที่ดินพิพาทแทนการชำระดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เท่ากับจำเลยไม่ได้บุกรุกที่ดินพิพาท โจทก์ย่อมไม่มีอำนาจฟ้องขับไล่และเรียกค่าเสียหายจากจำเลย ศาลต้องพิพากษายกฟ้องโดยไม่ต้องพิจารณาสภาพแห่งข้อหาตามฟ้องแย้งว่า โจทก์เป็นหนี้เงินกู้ยืมจำเลยหรือไม่ ซึ่งเป็นคนละเรื่องคนละมูลกรณีกับที่โจทก์ฟ้องให้จำเลยรับผิดชอบละเมิด ดังนั้น ฟ้องแย้งของจำเลยเป็นเรื่องอื่นไม่เกี่ยวกับคำฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาชี้ขาดตัดสินด้วยกันได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสอง ประกอบมาตรา 179 วรรคท้าย

ข้อสังเกต การยื่นคำฟ้องของโจทก์ในกรณีนี้มีประเด็นที่พิพาทกันเกี่ยวกับสิทธิครอบครองในที่ดิน โดยโจทก์ประสงค์ต้องการขับไล่จำเลยออกไปจากที่ดินจากการที่อยู่อย่างไม่มีสิทธิ การที่จำเลยยื่นคำให้การว่าจำเลยมีสิทธิอยู่ในที่ดินเนื่องจากเหตุที่ว่าโจทก์กู้ยืมเงินจำเลยไปและให้จำเลย

* อาจารย์ประจำคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง; น.บ. มหาวิทยาลัยรามคำแหง, LL.M. in International Trade and Commercial Law, University of Durham.

Lecturer in Law at Ramkhamhaeng University; LL.B. at Ramkhamhaeng University, LL.M. in International Trade and Commercial Law, University of Durham.

ทำกินต่างดอกเบี้ยนั้น เป็นการอ้างเหตุในการต่อสู้ที่เป็นการแสดงสิทธิครอบครองในที่ดินว่าจำเลยมีสิทธิอยู่ในที่ดิน ดังนั้นประเด็นในคดีที่ศาลจะต้องตัดสินก็จะมีประเด็นในเรื่องสิทธิในที่ดินเท่านั้น

แต่การที่จำเลยจะฟ้องแย้งให้โจทก์ชำระหนี้เงินกู้ยืม ไม่ใช่ฟ้องแย้งเกี่ยวกับข้อพิพาทในที่ดินที่โจทก์ฟ้อง ประเด็นที่พิพาทในคำฟ้องนั้นเฉพาะสิทธิครอบครองในที่ดินแล้วเท่านั้น การที่จำเลยขอให้คืนเงินกู้จึงเป็นการตั้งประเด็นเรื่องใหม่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับเรื่องสิทธิครอบครองที่โจทก์ฟ้องไว้ตั้งแต่ต้น จำเลยจึงไม่อาจฟ้องแย้งให้โจทก์คืนเงินที่กู้ไปได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3202/2559 ข้อกล่าวอ้างที่จำเลยฟ้องแย้งโจทก์คือผลจากการที่โจทก์ผิดสัญญา ทำให้จำเลยได้รับความเสียหาย ไม่สามารถใช้เครื่องมือนี้ได้ตามวัตถุประสงค์ของการใช้งานตามสัญญา จำเลยจำเป็นต้องว่าจ้างบุคคลภายนอกให้เข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหามูลหนี้ตามฟ้องแย้งคือความเสียหายที่จำเลยได้รับการผิดสัญญาของโจทก์เกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนโจทก์ยื่นคำฟ้องเดิมแล้ว เมื่อจำเลยถูกโจทก์ได้แย้งสิทธิอันเนื่องมาจากสัญญาจัดหา ติดตั้ง และทดสอบระบบเครื่องมือพร้อมอุปกรณ์เช่นเดียวกับที่โจทก์อ้างเป็นฐานแห่งมูลความคดี มูลคดีที่โจทก์ฟ้องและที่จำเลยฟ้องแย้งจึงเกิดจากสัญญาเดียวกัน การที่จำเลยว่าจ้างบุคคลภายนอกเข้ามาดำเนินการแก้ไขปัญหาให้ภายหลังโจทก์ยื่นคำฟ้องเดิม เป็นเพียงการแก้ไขความเสียหายของจำเลยที่มีอยู่ก่อนแล้วหาใช่จำเลยถูกโจทก์ได้แย้งสิทธิเมื่อจำเลยไปว่าจ้างบุคคลภายนอกไม่ ฟ้องแย้งของจำเลยจึงเกี่ยวข้องกันกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ ตามพระราชบัญญัติจัดตั้งศาลทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศและวิธีพิจารณาคดีทรัพย์สินทางปัญญาและการค้าระหว่างประเทศ พ.ศ.2539 มาตรา 26 ประกอบประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 177 วรรคสาม และมาตรา 179 วรรคท้าย

ข้อสังเกต โจทก์และจำเลยพิพาทกันในสัญญาจัดหา ติดตั้ง และทดสอบระบบเครื่องมือพร้อมอุปกรณ์ ซึ่งจำเลยต้องการฟ้องแย้งโจทก์ว่า เมื่อโจทก์ติดตั้งแล้วหมอน้ำไม่สามารถใช้งานได้ จำเลยจำเป็นต้องไปว่าจ้างบุคคลภายนอกดำเนินการแก้ไขปัญหามา และต้องมีค่าใช้จ่าย เพราะฉะนั้นจึงเกิดความเสียหายขึ้นแก่จำเลย ต้องการเรียกร้องค่าเสียหายดังกล่าวจากโจทก์ ประเด็นที่น่าสนใจก็คือ ค่าเสียหายที่จำเลยเรียกนั้นเป็นค่าเสียหายที่เกิดขึ้นภายหลังจากที่โจทก์ยื่นฟ้องและเป็นการตั้งเรื่องใหม่ที่ไม่เกี่ยวข้องกับฟ้องเดิมอันจะเป็นการต้องห้ามมิให้ฟ้องแย้งหรือไม่

ในกรณีนี้จะเห็นได้ว่า การที่จำเลยเรียกค่าเสียหายดังกล่าวนี้เกิดจากการผิดสัญญาของโจทก์ซึ่งเป็นสัญญาที่โจทก์นำมาฟ้องจำเลย มูลที่ที่จำเลยฟ้องแย้งจึงเป็นมูลคดีที่มาจากสัญญาเดียวกันกับที่โจทก์ยื่นคำฟ้อง และเหตุแห่งความเสียหายดังกล่าวของจำเลยนั้นเกิดขึ้นตั้งแต่ก่อนที่โจทก์จะยื่นคำฟ้องแล้ว กล่าวคือมีมาตั้งแต่โจทก์ผิดสัญญากับจำเลยแล้ว มิใช่สิทธิของโจทก์จะเกิดเมื่อจำเลยไป

ว่าจำนำบุคคลภายนอกมาแก้ไขจากการที่โจทก์ผิดสัญญาฟ้องแย้งของจำเลยจึงเกี่ยวข้องกันกับฟ้องเดิมพอที่จะรวมการพิจารณาและชี้ขาดตัดสินเข้าด้วยกันได้ ศาลจึงสามารถรับฟ้องแย้งได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 64/2555 โจทก์ฟ้องขับไล่จำเลยโดยอ้างว่าจำเลยปลูกสร้างบ้านรุกล้ำในที่ดินของโจทก์ ส่วนจำเลยอ้างว่าที่ดินพิพาทเป็นของจำเลย หากข้อเท็จจริงได้ความว่าเป็นของโจทก์ จำเลยก็ต้องรื้อถอนบ้านส่วนที่รุกล้ำออกไป และไม่อาจฟ้องเรียกค่าเสียหายจากการที่อ้างว่าโจทก์ขัดขวางห้ามปรามการก่อสร้างต่อเติมบ้านของจำเลย หากข้อเท็จจริงได้ความว่าเป็นของจำเลย กรณีนี้จึงจะมีข้อพิจารณาต่อไปว่า การที่โจทก์ขัดขวางห้ามปรามการก่อสร้างต่อเติมบ้านจำเลยจะเป็นละเมิดและมีความเสียหายต่อจำเลยหรือไม่เพียงใด ดังนั้น ความเสียหายตามฟ้องแย้งของจำเลยจะเกิดขึ้นได้ก็โดยอาศัยผลคดีนี้เป็นสำคัญ หากยังไม่ปรากฏผลคดีนี้ ข้อโต้แย้งสิทธิระหว่างโจทก์กับจำเลยจึงยังไม่เกิดขึ้น จำเลยจึงไม่อาจนำคดีมาฟ้องได้ ฟ้องแย้งของจำเลยเป็นฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไขซึ่งถือว่าไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิม

ข้อสังเกต การฟ้องแย้งที่ไม่เกี่ยวกับฟ้องเดิมนั้นรวมถึงฟ้องแย้งที่ข้ออ้างตามฟ้องแย้งเป็นเรื่องที่ต้องรอผลคำพิพากษาของฟ้องเดิมเสียก่อนหรือที่เรียกว่า การฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไข กล่าวคือ ศาลต้องวินิจฉัยในสิ่งที่โจทก์ฟ้องเสียก่อนว่าใครแพ้ใครชนะ ถึงจะสามารถพิจารณาถึงฟ้องแย้ง เพราะฉะนั้นหากฟ้องแย้งแบบมีเงื่อนไขเช่นนี้เป็นฟ้องแย้งที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับฟ้องเดิม ศาลไม่อาจจะรับฟ้องแย้งเช่นนั้นได้

ประเด็นที่โจทก์ยื่นฟ้องไปนั้นคือจำเลยปลูกสร้างบ้านรุกล้ำที่ดินโจทก์ เมื่อจำเลยต่อสู้ว่าที่ดินเป็นของจำเลย ประเด็นข้อพิพาทในคดีก็จะมีว่าที่ดินดังกล่าวเป็นของใคร โดยหากเป็นของโจทก์แล้วจำเลยก็ต้องรื้อออกไป การที่จำเลยมาฟ้องแย้งว่าโจทก์ขัดขวางการต่อเติมบ้านของจำเลยและเรียกค่าเสียหายจากการละเมิดนั้น ศาลต้องพิพากษาในประเด็นที่ว่าที่ดินเป็นของใครก่อนถ้าหากที่ดินเป็นของจำเลยค่อยมาพิจารณาต่อว่าการกระทำของโจทก์เป็นการละเมิดหรือไม่ เช่นนี้ศาลไม่สามารถวินิจฉัยฟ้องเดิมกับฟ้องแย้งไปพร้อมกันได้เพราะฟ้องแย้งจะต้องรอผลของฟ้องเดิมเสียก่อน กรณีเช่นนี้จึงเรียกว่าเป็นการฟ้องแย้งที่มีเงื่อนไข คือเงื่อนไขว่าศาลจะพิจารณาฟ้องแย้งได้ต้องพิจารณาฟ้องเดิมให้เสร็จสิ้นเสียก่อน จึงเป็นเรื่องที่ไม่เกี่ยวข้องกันกับฟ้องเดิมพอจะรวมพิจารณาได้ ศาลจึงไม่รับฟ้องแย้งดังกล่าว

